

מסכת פאה פרק ג' משנה ב'

הַמְנַמֵּר אֶת שְׂדֵהוֹ וְשִׁיר קְלָחִים לַחִים — רַבִּי עֲקִיבָא אֹמֵר: נוֹתֵן פְּאֵה מִכָּל אֶחָד וְאֶחָד. וְחֲכָמִים אֹמְרִים: מֵאֶחָד עַל הַכֹּל. וּמוֹדִים חֲכָמִים לְרַבִּי עֲקִיבָא בְּזוֹרֵעַ שֶׁבֶת אוֹ חֶרְדֵּל בְּשִׁלְשָׁה מְקוֹמוֹת, שֶׁהוּא נוֹתֵן פְּאֵה מִכָּל אֶחָד וְאֶחָד.

פירוש הרא"ש זצ"ל למסכת פאה

מהכת"י, נקי מכל השיבושים שנפלו בדפוסים הקודמים ועם הערות המו"ל

המנמר וכו'. פירוש המנמר מלקט שדהו הנה והנה מה שנתבשל ומניח קלחים שלא נתבשלו עדיין מלשון ונמר חברבורותיו. ומפרש בירושלמי לפי שיש בשדה מקומות מזובלין יותר ובאותן המקומות התבואה מתבשל[ת] תחלה.

קלחים לחים. שאם נתבשלו כל צרכן לכ"ע אתחלתא דקצירה הואי אבל בשביל שהם עדיין לחים נחלקו ר' עקיבא סבר לאו אתחלתא דקצירה הואי ונותן פאה על מה שקצר עתה ופאה אחרת כשיגמור לקצור הנותרים וחכמים לא חשבי לה הפסק². בזורע שבת או חרדל וכו'. לפי (שדרכן) שדרכן ליזרע ערוגות וכל ערוגה וערוגה חשובה כשדה לבדה ואעפ"י שאין נותנין פאה לירק הני לזרע עבידי דתנן בפ"ג דכלאים חרדל מין זרעים ובפ"ד דמעשרות תנן שבת מתעשר זרע וירק.

ספר יד לפאה

סימן א':

המנמר את שדהו: באור במשנה

א

פ"ג מ"ב: המנמר את שדהו ושייר קלחים לחים, רבי עקיבא אומר נותן פאה מכל אחד ואחד וחכמים אומרים מאחד על הכל. ומודים חכמים לרבי עקיבא בזורע שבת או חרדל בשלשה מקומות שהוא נותן פאה מכל אחד ואחד. ע"כ.

הר"ש פירש שהמנמר הוא הקוצר את שדהו במקומות מקומות שממהר שדהו לגדול ושייר הקלחים הלחים, ועל ידי זה נראה שדהו כמנומר, לר"ע נותן פאה מכא"א משום שאין הנימור אתחלתא דקצירה וכשחוזר ללקט את המקומות ששייר, נחשבים הם כמחולקים אחד מהשני. ופירוש הדבר שנחשבים כמו שהם מחולקים, משום שכשמלקט אותם הרי יש הפסק ביניהם של שדה בור, ושנינו ששדה בור מפסיק בפאה, ולפי זה צריך מקום הנימור להיות בריוח של שלשה תלמים של פתית, והיינו ב' אמות, שהוא השיעור של הפסק שדה בור, וכ"כ המ"ר. והנה כל עיקרא דהאי מילתא שאין הנימור נחשב כאתחלתא דקצירה אינו מבורר בראשונים, והדבר צריך ביאור.

במנחות ע"א ב' מסיק הש"ס שר"ע דמשנתנו ור"מ דפירקין דלעיל שאמר הקוצר לשחת מפסיק אמרו דבר אחד, וכמו שר"מ אמר שהקוצר לשחת מפסיק כן אמר ר"ע שהמנמר מפסיק. והנה הא דאמר ר"מ שהקוצר לשחת מפסיק לכאורה הוא משום שעצם מעשה הקצירה של קצירה לשחת אינו נחשב כקצירה, שבכל הסוגיא לעיל מזה דימו קצירה לשחת לר"מ לקצירה בחדש לפני קצירת העומר, שהקצירה שהוא מפסיק לר"מ מותר בחדש, וכמו שלר"מ אין הקצירה לשחת אתחלתא דקצירה, הוא הדין שאינה קצירה האסורה בחדש, ע"ש בכל הסוגיא, שמעיקרא בעו למימר שר"מ סובר כר"ש שם במשנה שאמר שקצירה לשחת מותר בחדש, ודחי שר"מ אמר קוצר לשחת מפסיק דוקא כשלא הביא שלישי ור"ש אמר מותר לקצור לשחת בחדש אף לאחר שהביא שלישי. ואחר כך בעו למימר שר"מ סובר כר' יהודה שם שאמר שקצירה לשחת מותר בחדש דוקא בלא הביא שלישי, ודחי שר' יהודה אמר שמותר דוקא בקצירה לבהמה ור"מ אמר אפילו קצירה לשחת לאדם מפסיק, עד שמסיק לבסוף שר"מ סובר כר"ע דהמנמר כמו

² בספר יד לפאה סימן ב' הסברנו המחלוקת בין ר"ע וחכמים.

שהבאנו לעיל, וגם ר"ע אמר למילתיה כשלא הביא שלישי או, לדעת האומר שר"ע אמר אפילו בהביא שלישי, סובר ר"מ כוותיה בלא הביא שלישי ופליג עליה בהביא שלישי, ע"ש. והנה לפי זה, כמו שלר"מ אין הקוצר לשחת אתחלתא דקצירה משום שאין זה מעשה הקצירה, צריך לומר לכאורה שה"ה המנמר לר"ע שאינו אתחלתא דקצירה הוא משום האי טעמא שאין הנימור מעשה הקצירה, שהרי בשיטה אחת אמרו. אבל זה צריך עיון, דלמה אין המנמר מעשה הקצירה והתינח למ"ד שם במנחות שר"ע אמר שהמנמר מפסיק רק בלא הביא שלישי יש לומר שקצירה בתבואה שלא הביא שלישי אינה מעשה הקצירה, אבל למ"ד התם שאפילו בהביא שלישי מפסיק המנמר, למה אין זה מעשה הקצירה, ואין לומר משום שאינה נקראת קצירה עד שהתבואה תגמר ואע"פ שהביאה שלישי, שהרי שדה שקצרה כשהביאה שלישי חייבת בפאה, הרי שהיא קצירה מעלייתא בהביא שלישי.

ב

והנה בירושלמי על משנת המנמר הביאו גם כן בשם ר' יוחנן שר"מ ור"ע בשיטה אחת אמרו אבל משמע שבטעם המנמר פליג הירושלמי על הבבלי, וז"ל הירושלמי: אתיא דר"מ בשיטת ר"ע רבו כמה דר"ע אמר לח ויבש שני מינים הם כן ר"מ אומר לח ויבש שני מינים הם. ע"ש. והנה משמע מזה שהמנמר וכן הקוצר לשחת שמפסיקים אין זה משום שאין כאן אתחלתא דקצירה וממילא הנשאר נחשב כמחולק משום שיש שדה בור באמצע, וכמו שמוכח מהבבלי במנחות שם, שהרי אמרו שהטעם הוא משום לח ויבש שני מינים הם, ומשמע מזה שהנימור מפסיק משום זרע אחר, כדתנן ברפ"ב שגם זרע אחר מפסיק. וכן פירש הר"ש סיריליו בירושלמי, וכנראה שק הבין גם התפא"י שהרי פירש בטעם המשנה שנימור מפסיק משום זרע אחר. והנה לפי זה היה שוב אפשר לפרש בדעת הבבלי שמנמר אינו אתחלתא דקצירה. משום שמירי שנימור תבואה שלא הביאה שלישי, והא דמצינו מ"ד שם שהמנמר מפסיק אפילו בהביא שלישי, הלא המ"ד ההוא הוא ר' יוחנן ואה"נ לר' יוחנן שאמר כאן בירושלמי שהמנמר מפסיק משום שהוא זרע אחר, שפיר ס"ל שאפילו בהביא שלישי מפסיק, שגם בהביא שלישי הוא זרע אחר, שלח ויבש שני מינים הם, אבל זה שאמרו שם במנחות שהמנמר מפסיק משום שאינו מעשה הקצירה לא אמרו כן אלא לשמואל שאמר שהמנמר מפסיק רק בלא הביא שלישי, והטעם הוא משום שאין הקצירה בתבואה שלא הביא שלישי נחשבת כמעשה הקצירה, וכנ"ל. והנה לפי זה היה מיושב מה שאמרו הפה"מ לרמב"ם והרא"ש והרע"ב והשנו"א ברפ"ב שהקוצר לשחת הוא בקוצר לבהמה (ועי' בתרגום החדש של פה"מ לר"מ, שבאמת נשמט שם שהקוצר לשחת הוא לבהמה) והקשה בתור"ע שהרי סוגיא שלימה שנינו במנחות, וכמו שהבאתי לעיל, שהקוצר לשחת מיירי אפילו לאדם. ולפי זה, היה אפשר ליישב, שזה שפירשו כן אינו אלא לדעת הירושלמי שהקוצר לשחת מפסיק משום זרע אחר (שהרי בשיטה אחת נאמרה עם המנמר), ואם כן סברי שע"כ מיירי לדעת הירושלמי דוקא בקוצר לבהמה, שאז שפיר שייך לומר שהוא זרע אחר, שהרי הוא מאכל בהמה והנשאר הוא מאכל אדם, אבל הקוצר לשחת לאדם לא היה נחשב זרע אחר, ומה שאמרו בבבלי שהקוצר לשחת הוא לאדם, הוא לשיטתם שם שהקוצר לשחת מפסיק משום שאינו אתחלתא לקצירה. וגם היה מיושב לפי זה מה שאמרו בירושלמי פ"ב סה"א שהקוצר לשחת הוא בהביא שלישי, ולדעת הגר"א שם הוא דוקא בהביא שלישי, אבל בלא הביא שלישי אינו מפסיק לר"מ, והוא כנגד דעת הבבלי שאמר שדוקא בלא הביא שלישי אמר ר"מ שמפסיק. ומה שיותר תמוה הוא שבין

הבבלי ובין הירושלמי הביאו ראייה לשיטתם מאותה הברייתא: „אכלה גוביי קרסמוה נמלים שברתו הרוח או בהמה פטורה, הכל מודים שאם חרש מפסיק, מאן הכל מודים ר"מ", והיינו שר"מ שאמר שאדם הקוצר לשחת מפסיק מודה שאם חיות או בהמות אכלוה שמקום אכילתם אינו מפסיק אע"פ שקצירת אדם לאכילת בהמה מפסקת לר"מ מ"מ קצירת בהמה לאכילתם אינה מפסקת (אא"כ חרש שאז מפסיק לכ"ע מדין שדה ניר) ובבבלי דייקו מזה שמדמודה בזה ר"מ ע"כ איירי בהביא שלישי, שאם בלא הביא שלישי אם כשקצרוה נמלים אינו מפסיק כ"ש קצרוה אדם אינו מפסיק, ובירושלמי דייקו מכאן להיפך, דוקא משום שקרסמוה נמלים אינו מפסיק, משום שלא קצרה המחוייב בפאה, אבל אם קצרה אדם היה מפסיק, ומזה מדייק שדוקא המחוייב בפאה מפסיק ולא תבואה שלא הביאה שלישי, ע"ש. ובודאי הדבר צריך תלמוד דמנין לנו סברות הפוכות אלו.

ולפי מה שראינו שנחלקו הבבלי והירושלמי בטעם הקוצר לשחת, א"ש, שלדעת הבבלי שהקוצר לשחת מפסיק משום שאינו קצירה, אי אפשר לדייק שדוקא אכלה חגב אינו מפסיק, אבל אדם מפסיק, שכל שכן הוא, אם קצירת חגב הוא קצירה, כל שכן קצירת אדם, אבל הירושלמי שמפרש שטעם ההפסק הוא משום זרע אחר, שפיר יש לדייק שדוקא אכלה חגב אינו מפסיק שאין בכח החגב לעשות את התבואה לזרע אחר, שאינו נעשה מאכל בהמה עי"ז שאכלה חגב, ודוקא אם אדם קצרה לשם בהמה נעשה זרע אחר, ומזה מדייק שדוקא אם התבואה הביאה שלישי אפשר שיקרא זרע אחר, אבל לפני שהביא שלישי שאינו עדיין בכלל תבואה, אי אפשר להקרא זרע אחר.

ג

אבל נראה שאי אפשר לפרש שהמנמר מפסיק משום זרע אחר. חדא, שבמשנה אמרו חכמים שהקוצר לשחת אינו מפסיק אלא אם כן חרש, והנה אם סברת ר"מ שהקוצר לשחת מפסיק הוא משום זרע אחר, הלא זרע אחר מפסיק במשהו, כמבואר בירושלמי רפ"ב, וא"כ איך אמרו חכמים שאינו מפסיק אלא אם כן חרש, שמשמע שחרש אותו המקום שקצר לשחת, הלא חרש מפסיק מטעם שדה ניר, ושדה ניר אינו מפסיק עד שיהיה שם כשלושה תלמים של פתיח (שהוא ב' אמות) כמבואר בירושלמי שם.

ועוד קשה, שהרי שנינו בפ"ב מ"ה ששני מינים ממין אחד אינם חייבים שתי פאות אלא אם כן עשאים שתי גרנות והוא הלכה למשה מסיני, וא"כ איך אפשר לומר שלח ויבש יש להם דין שני מינים, הלא עכ"פ הם שני מינים ממין אחד, ואינו מוזכר במשנה שהמנמר מפסיק דוקא אם עשאן שתי גרנות.

ועוד תמוה הוא לפרש שנימור מפסיק מטעם זרע אחר, ממה שראיתי שהקשה המקדש דוד סי' סב, ששנינו בפ"ג מ"ד מלבנות בצלים שבין הירק מחלוקת בין ר' יוסי וחכמים אם הירק מפסיק מטעם זרע אחר והמחלוקת תלויה אם הדרך להכניס בצלים בין הירק, כמבואר כל זה בראשונים מהירושלמי, ע"ש, וא"כ איך אפשר לפרש שנימור מפסיק משום זרע אחר, הלא עכ"פ דרך להכניס את הלח בין היבש, ואע"פ שהם שני מינים אינם מפסיקים.

וגם מה שכתבתי בפירוש ר' יוחנן בבבלי שהמנמר מפסיק משום שהוא זרע אחר, מוכח מרש"י שם שאינו נכון שבסוף העמוד שם פי' בטעם ר"ע אליבא דר' יוחנן שהביא שלישי מפסיק שהוא משום שאינו מעשה קצירה, ע"ש.

וגם עצם הפירוש במנמר שכתבתי לדעת שמואל שם בבבלי שאינו קצירה משום שהוא פחות משליש, ע"כ אינו נכון, שהרי במשנה תנן שמנמר את שדהו ושייר קלחים לחים, וכתבו ר"ש על המשנה ורש"י שם במנחות ובנדה נ"א א', שאם לא שייר קלחים לחים אלא ששאר השדה היה יבש כמו אותה תבואה שנימר היה נותן פאה אחת על הכל, ואם המנמר אינו קצירה משום שכל פחות משליש אינו מעשה הקצירה, מה איכפת לך מצב התבואה הנשארת, לו יהא שדא מבושל כמותו סכ"ס קצר תבואה שלא הביא שלישי ואין כאן אתחלתא דקצירה. ודוחק לומר שמה שפירשו במשנה לא פירשו אלא על פי הבנת הירושלמי ור' יוחנן שהטעם משום זרע אחר, ועוד שכבר כתבנו שמרש"י מוכח שאין זה הטעם לדעת ר' יוחנן.

וחוץ מזה הריבמ"צ כתב שהנימור מפסיק משום שאינו אתחלתא דקצירה, וגם כתב שאם היה הנשאר יבש כמו הנימור היה נחשב אתחלתא דקצירה, וגם מדברי הריבמ"צ שם מוכח שמפרש בירושלמי שאמרו לח ויבש שני מינים הם שאין ההפסק משום זרע אחר אלא משום אתחלתא דקצירה, ע"ש שפירש כן ומיד הביא הירושלמי שר"מ ור"ע בשיטה אחת אמרו, וא"כ הדק"ל, שמהו הביאור בזה שהמנמר אינו אתחלתא דקצירה.

ד

ונראה לפרש שלכ"ע הא דהמנמר מפסיק הוא משום שאינו אתחלתא דקצירה וא"כ מה שנשאר הוא שדה בור ומפסיק בין הנשאר. אבל אין הטעם שאינו אתחלתא דקצירה משום שאינו מעשה הקצירה, שיכול להיות באמת שהוא מעשה הקצירה בפני עצמו על התבואה שנימר, ומ"מ אפשר שאינו אתחלתא דקצירה במה ששייר, ומחמת זה המקום שנימר יש לו דין שדה בור. שכדי שהמקום לא יהיה שדה בור אנו צריכים לומר שקצירת שאר השדה הוא גמר קצירה זו שהתחיל בה כשנימר, וזהו הפירוש שאין הנימור אתחלתא דקצירה, שכיון שאין הקלחים הנשארים בשלים כמו התבואה שנימר, כשחוזר לקצור את הלחים כשיתבשלו, פנים חדשות באו לכאן, ואין אנו אומרים שהוא גמר הקצירה שהתחיל בה כשנימר את היבש, וא"כ הקרקע הריק שבאמצע הוא שדה בור. ובזה נחלקו ר"ע וחכמים, שר"ע אומר שהקרקע שבאמצע יש לו דין שדה בור, וחכמים אומרים שכיון שעכ"פ שדה אחת נזרעה, אין כאן שדה בור באמצע שהנימור הוא אתחלתא דקצירה, וזה שאמרו בירושלמי, לח ויבש שני מינים הם, היינו שאין קצירת היבש נחשבת קצירה בלח כשהוא יתבשל, ולא שבא לומר שלח ויבש הם זרע אחר, ונמצא שמעולם לא פליג הירושלמי על הבבלי, ששניהם פירשו שנימור מפסיק מטעם שדה בור. ולפי"ז שפיר אמר ר' יוחנן שאין כאן אתחלתא דקצירה אפילו כשהביא שלישי, דאע"פ ששליש הוא מעשה הקצירה בעלמא מ"מ אינו מעשה הקצירה בשדה ואם כן מקום הנימור הוא שדה בור.

והנה לפי זה אתי שפיר דעת החכמים שאמרו שהמנמר והקוצר לשחת אינו מפסיק, שדעתם היא משום שיש כאן אתחלתא דקצירה, כמבואר ברש"י במנחות שם, והוא תמוה שאיך אפשר שהקוצר פחות משליש יחשב אתחלתא דקצירה, הלא קצירה כזו אינו מחייב בפאה, כמו ששנינו בתוספתא מנחות פ"י וכמו שהביא הרמב"ם פ"ב ה"ז, ואיך אפשר שיהיה אתחלתא דקצירה. וגם אכלה חגב כשהביא שלישי מודה ר"מ שהוא אתחלתא דקצירה כמבואר שם בסוגיא במנחות, וכמו שהבאתיו לעיל, ואיך אפשר שקצירת חגב תהיה אתחלתא דקצירה, הלא משנה שלמה שנינו, פ"ב מ"ז, שדה שקצרו ליסטים קרסמוה נמלים, שברתהו הרוח או בהמה פטורה משום שאין כל אלו קצירה מעלייתא לפאה, ואם כן איך אפשר שמודה בזה ר"מ שאינו מפסיק משום שהוא אתחלתא דקצירה.

ולפי הנ"ל דעת החכמים שהקוצר לשחת בלא הביא שלישי הוא אתחלתא דקצירה, וכן דעת ר"מ באכלה חגב כשהביא שלישי, אינן משום שיש לאלו דין קצירה, שבוודאי כ"ע מודו שאין אלו מעשי הקצירה, וה"ט שאינם מפסיקים משום שלגבי זה נחשבים הם כאתחלתא דקצירה שאין אנו אומרים שהמקום שתחתיהם הוא שדה בור, שכיון שהשדה נזרעה ביחד, אמרו חכמים שאף על פי שקצרו לשחת קודם שהביא שלישי, שאין זה מעשה הקצירה, מ"מ נחשב זה כאתחלתא דקצירה לגבי זה שכשיקצור חלקי השדה שנשארו תחשב קצירתו כגמר קצירת השדה שהתחיל בו כשקצר לשחת קודם הבאת שלישי או כשאכלה חגב אחרי הבאת שלישי לר"מ, וזה גופא הטעם שמודה ר"מ בהביא שלישי, שכשלא הביא שלישי סובר שמקום הקצירה לשחת יש לו דין שדה בור, שמעולם לא היה כאן תבואה אבל כשכבר הביא שלישי הלא היתה כאן שדה שלימה, ואע"פ שאכלה חגב לא נעשה עי"ז שדה בור, שעדיין שדה אחת היא אלא שהתחילו לקצרה. ועי' במנחות שם תוד"ה אלא, בתירוץ אחד שכתבו שבתבואה העומדת לקצור, אע"פ שחרש את מקום קצירתו אינו מפסיק. ולכאורה צ"ע שהרי שדה ניר מפסיק לכ"ע. הרי שמוכח שמה שיש לו דין שדה אחת שגדל ביחד אי אפשר להחשב כשדה ניר, שהרי מ"מ שדה אחת היא. והמחלוקת בין ר"מ ור"ע וחכמים הוא מתי יש לשדה דין שדה אחת ששוב אין להחשיב קרקע שנתרוקן באמצע כשדה בור, ר"מ סובר שכשהביא שלישי נחשב כשדה אחת (לדעת הבבלי), וחכמים אומרים מיד כשנזרע ביחד, או כשמתחיל לצמוח יש לו דין שדה אחת. שוב מצאתי כדברי במקדש דוד.

והנה לפי דרכנו, כשמסקי במנחות שם שר"מ בשיטת ר"ע אמרו, אין לדמות קצירה המפסקת בפאה, לקצירה המותרת בחדש, שבהו"א שם חשבו שסברת ר"מ משום שאין כאן מעשה הקצירה בכלל, אבל כשמסקי שאמר בשיטת ר"ע, שע"כ אין זה משום שאין כאן מעשה הקצירה, שהרי הטעם הוא משום ששייר קלחים לחים, ומשום שאין הקרקע שנימר שדה בור, וכמ"ש"נ, אע"פ שהקצירה כזו אסורה בחדש, מ"מ יתכן שתפסיק בשדה הפאה. ועי' רמב"ם הלכות תמידין ומוספים, פ"ז הט"ו, שפסק שקצירה לשחת אינו מפסיק, כחכמים, הרי שהוא קצירה מעלייתא ולמה מותרת היא בחדש. ולפי הנ"ל, למסקנת הסוגיא, אין לדמות פאה לחדש, ואע"פ שאינה קצירה לגבי חדש, מ"מ אינו מפסיק לגבי פאה, שמ"מ אין השדה שקצר נחשבת לשדה בור הואיל וזרע את הכל ביחד.

ה

והנה שם בירושלמי, על מה שאמרו שר"מ ור"ע בשיטה אחת אמרו שלח ויבש שני מינים הם, הקשו שאפילו החכמים אומרים שלח ויבש שני מינים הם, דתנן שם במ"ג, המחליק בצלים לחים ומקיים יבשים לגורן נותן פאה לאלו לעצמן ולאלו לעצמן, הרי שלח ויבש שני מינים הם אפי' לחכמים. ומתריך, שמעינן שוק וגורן שני מינים הם, לח ויבש שני מינים הם, בתמיה. והנה לכאורה היה אפשר לפרש את הירושלמי שמתריך שהמחליק בצלים לחים נותן שתי פאות משום ששני מינים ממין אחד חייבים בשתי פאות אם עשאן שתי גרנות מהלכה למשה מסיני, כמבואר בפ"ב מ"ה, וא"כ דוקא שוק וגורן שני מינים הם שעשאן שני גרנות אבל לח ויבש שעשאן גורן אינם שני מינים. וכן משמע באמת בירושלמי פ"ב ה"ד שאמרו שם שהלמ"מ נאמרה רק בחטים ושעורים ומקשה ממשנה זו דהמחליק בצלים, הרי שטעם הדבר הוא משום שני מינים ממין אחד שעשאן שני גרנות.

אולם באמת אנו רואים מהרמב"ם שאינו מפרש הלכה זו של המחליק בצלים לחים ומקיים יבשים לשוק שהוא מהאי טעמא, שסידר הלכה זו לפני שהזכיר שיש הלמ"מ ששני מינים ממין אחד נותנים שתי פאות ע"ש, ועוד שכתב הרמב"ם, שדה שזרעה בצלים והיה בדעתו למכור מקצתן לחין בשוק ומניח מקצת השדה יבש ויעשה ממנו גורן חייב להניח פאה לזה שמוכר לח בפני עצמו ולזה שקוצר אותו יבש בפני עצמו, עכ"ל הרי שדקדק לומר שהיה בדעתו כשזרע את השדה שמקצת הלחין יהיו לשוק ומקצת היבש יהיו לגורן, ואם איתא שכאן אתי עלה מדין שני מינים ממין אחד שעשאן שני גרנות, אין נ"מ אם היה דעתו כן בשעת זריעה או לא, שהרי אמרינן בירושלמי שאפילו אם נמלך ועשאן שני גרנות חייב שתי פאות, עי' פ"ב ה"ד בירושלמי. (ועי' מהר"י קורקוס ספ"ג שדייק בלשונו זה של הרמב"ם אבל לא העלה מקור ברור לדבריו, ועי' בסי' ג' שהבאנו את דברי הר"י קורקוס אלו).

ועי' גם בחכמ"א פכ"ג סכ"ה שפסק שההלכה למשה מסיני נאמרה רק בחטים ושעורים ולא בשאר מינים, ועי' גם בתוי"ט שנסתפק בזה, וא"כ עכצ"ל שדעת המקשה שהקשה כן בירושלמי פ"ב אהא דאמרו שם שאין למדין מן הלמ"מ לשאר מינים, מהמחליק, נידחית להלכה, שבאמת אין הטעם של המחליק מקום שני מינים ממין אחד, אבל א"כ צ"ע שוב בטעם הדבר שהמחליק נותן שתי פאות לאלו לעצמן ולאלו לעצמן, ומה זה שאמרו בירושלמי שוק וגורן שני מינים הם. ולפי דרכנו א"ש, שכשאמרו שם במנמר לח ויבש שני מינים הם, הכוונה בזה שהמקום שקצר בו את הלח הוא שדה בור משום שאין קצירת הלח נחשבת אתחלתא הקצירה בכל השדה, אבל חכמים אומרים שכיון שהכל נזרע ביחד שדה אחת היא ואין מקום הנימור נקרא שדה בור שהוא אתחלתא דקצירה בכל השדה, ועל זה מקשה בירושלמי שהרי אנו רואים שגם חכמים אומרים שלח ויבש שני מינים הם, שאין קצירת הבצלים הלחים לשוק נחשבת קצירה בכל השדה שלכן חייבים שתי פאות משום שכל אחד נתחייב ע"י קצירה אחרת. ועל זה משני, שוק וגורן שני מינים הן, פירוש: אם כשזרעו היה בדעתו שחלק מהשדה יקצור לשוק בלח, וחלק יקיים לגורן ביבש, בזה מודו חכמים שאין כאן שדה אחת, ואין קצירת הלח נחשבת קצירה ביבש, וחייבים שתי פאות, אבל לח ויבש בלי שוק וגורן אינם שני מינים לחכמים שעכ"ז הם שדה אחת הואיל וזרען בכוונת שדה אחת. (ולפי"ז שוק וגורן לאו דוקא, שהעיקר שבשעת זריעה היה בדעתו לקוצרם בשני זמנים).

וזהו שאמר הרמב"ם שהמחליק בצלים לחים הוא דוקא כשהיה כן דעתו בשעת קצירה, שלפי זה כן הוא מבואר בירושלמי, אבל אין הטעם מההלכה למשה מסיני ששני מינים ממין אחד נותנים שתי פאות, וכמו שנתבאר לעיל.

